Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 11ης Σεπτεμβρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Κανονισμός (ΕΕ) 269/2014 – Περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία – Άρθρο 2 – Δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων – Παρεκκλίσεις – Άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α′, β′ και δ′ – Αποδέσμευση ορισμένων κεφαλαίων για συγκεκριμένες δαπάνες – Καταβολή παραβόλου και κατ' αποκοπήν εισφοράς για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του κανονισμού – Εμπίπτει»

Στην υπόθεση C-384/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο) με απόφαση της 21ης Μαΐου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Μαΐου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds

κατά

Belgische Staat,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους Δ. Γρατσία (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, E. Regan και B. Smulders, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: R. Norkus

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Pochet, L. Van den Broeck και M. Van Regemorter,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Carpus-Carcea, L. Haasbeek και L. Puccio,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και δ′, και του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2014, L 78, σ. 6), όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/1985 του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2022 (ΕΕ 2022, L 272I, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 269/2014), του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, του άρθρου 57, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (Ρωσο-Κιργιζιανό Ταμείο Ανάπτυξης, στο εξής: RKDF) και του Belgische Staat (Βελγικού Δημοσίου), εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, με αντικείμενο την άρνηση του γενικού διευθυντή του Δημόσιου Ταμείου της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Οικονομικών να κάνει δεκτό το αίτημα του πρώτου για την έγκριση μεταφοράς κεφαλαίων σε έναν από τους λογαριασμούς του, βάσει των άρθρων 6 και 6β του κανονισμού 269/2014.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού 269/2014 διαλαμβάνει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον [Χάρτη], και κυρίως το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης και το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα εν λόγω δικαιώματα.»

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού αυτού ορίζει:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

στ) ως “δέσμευση κεφαλαίων” νοείται η παρεμπόδιση κάθε κίνησης, μεταβίβασης, μεταβολής, χρήσης, πρόσβασης ή διαπραγμάτευσης κεφαλαίων που μπορεί να οδηγήσει σε μεταβολή ως προς τον όγκο, το ποσό, τον τόπο διατήρησής τους, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την κατοχή, τον χαρακτήρα, τον προορισμό ή άλλη μεταβολή η οποία θα καθιστούσε δυνατή τη χρησιμοποίηση των συγκεκριμένων κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης χαρτοφυλακίων·

[…]».

5 Το άρθρο 2 του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που ανήκουν ή τελούν υπό την κυριότητα, την κατοχή ή τον έλεγχο οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου, οντότητας ή φορέα ή φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που σχετίζονται με αυτά, όπως περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι.

2. Κανένα κεφάλαιο ή οικονομικός πόρος δεν διατίθεται, άμεσα ή έμμεσα, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς ή φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που συνδέονται με αυτά ή προς όφελός τους, όπως περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι.»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 2, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να επιτρέψουν την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ή τη διάθεση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων, υπό τους όρους που αυτές θεωρούν κατάλληλους, αφού διαπιστώσουν ότι τα εν λόγω κεφάλαια ή οι εν λόγω οικονομικοί πόροι:

α) είναι αναγκαία για την κάλυψη των βασικών αναγκών των φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή οργανισμών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι και των εξαρτώμενων από αυτά μελών της οικογενείας τους, περιλαμβανομένων των πληρωμών για είδη διατροφής, ενοικίου ή ενυπόθηκου δανείου, φαρμάκων και ιατρικής θεραπείας, φόρων, ασφαλίστρων και τελών προς επιχειρήσεις κοινής ωφελείας·

β) προορίζονται αποκλειστικά για την πληρωμή εύλογων επαγγελματικών αμοιβών ή την κάλυψη δαπανών που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών·

γ) προορίζονται αποκλειστικά για την πληρωμή τελών ή επιβαρύνσεων για υπηρεσίες που αφορούν τη συνήθη τήρηση ή φύλαξη δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων· ή

δ) είναι απαραίτητα για έκτακτα έξοδα, εφόσον η σχετική αρμόδια αρχή έχει κοινοποιήσει στα άλλα κράτη μέλη και στην [Ευρωπαϊκή] Επιτροπή τους λόγους για τους οποίους κρίνει ότι θα πρέπει να χορηγηθεί ειδική άδεια, και αυτό τουλάχιστον δύο εβδομάδες πριν από τη χορήγηση της άδειας· ή

ε) πρόκειται να καταβληθούν σε ή από λογαριασμό που ανήκει σε ή διατηρείται από διπλωματική αποστολή, προξενική αποστολή ή διεθνή οργανισμό που χαίρει ασυλίας σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, στο μέτρο κατά το οποίο οι πληρωμές αυτές προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για επίσημους σκοπούς της διπλωματικής ή προξενικής αποστολής ή του διεθνούς οργανισμού.»

7 Τα άρθρα 6 και 6β του κανονισμού 269/2014 προβλέπουν, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 2, την αποδέσμευση ή τη διάθεση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που αναφέρονται σε αυτά.

8 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού:

«Απαγορεύεται η συμμετοχή, εν γνώσει και εκ προθέσεως, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 2.»

Το βελγικό δίκαιο

Ο νόμος για τη σύσταση Ταμείου δικαστικής αρωγής

9 Το άρθρο 4, παράγραφος 4, του wet tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand (νόμου για τη σύσταση Ταμείου δικαστικής αρωγής), της 19ης Μαρτίου 2017 (Belgisch Staatsblad, της 31ης Μαρτίου 2017, σ. 46565), ορίζει τα εξής:

«Ενώπιον του Raad van State [(Συμβουλίου της Επικρατείας)] καταβάλλεται εισφορά υπέρ του Ταμείου […] για κάθε αγωγή με την οποία ζητείται αποζημίωση για την ικανοποίηση εξαιρετικής ζημίας, υλικής ή μη υλικής, προσφυγή ακυρώσεως, αίτηση αναιρέσεως, αγωγή με αίτημα την αποκατάσταση ζημίας από παρανομία της Διοίκησης, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ανακοπή, τριτανακοπή ή αίτηση αναθεωρήσεως.

[…]

Ο διάδικος που δικαιούται δικαστική αρωγή ή νομική συνδρομή απαλλάσσεται, ενώπιον του Raad van State [(Συμβουλίου της Επικρατείας)] και του Raad voor Vreemdelingenbetwistingen [(συμβουλίου επιλύσεως ενδίκων διαφορών επί υποθέσεων αλλοδαπών)], της εισφοράς υπέρ του Ταμείου.

[…]»

Ο κανονισμός του Συμβουλίου της Επικρατείας

10 Το άρθρο 66, πρώτο εδάφιο, του besluit van de Regent tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (βασιλικού διατάγματος περί καθορισμού της διαδικασίας ενώπιον του τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας), της 23ης Αυγούστου 1948 (Belgisch Staatsblad, της 23ης Αυγούστου 1948, σ. 6821), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: κανονισμός του Συμβουλίου της Επικρατείας), προβλέπει τα εξής:

«Τα δικαστικά έξοδα περιλαμβάνουν:

1° τα παράβολα που αναφέρονται στο άρθρο 70·

[…]

6° την εισφορά που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 4, του νόμου της 19ης Μαρτίου 2017 για τη σύσταση Ταμείου δικαστικής αρωγής.»

11 Το άρθρο 70 του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Υπόκεινται στην καταβολή παραβόλου ύψους 200 ευρώ:

[…]

2° Τα εισαγωγικά δικόγραφα προσφυγών ακυρώσεως κατά διοικητικών πράξεων και κανονιστικών αποφάσεων […]

[…]».

12 Το άρθρο 71 του κανονισμού έχει ως εξής:

«Τα παράβολα κατά το άρθρο 70 και η εισφορά κατά το άρθρο 66, σημείο 6, καταβάλλονται μέσω εμβάσματος ή κατάθεσης στον τραπεζικό λογαριασμό της αρμόδιας υπηρεσίας της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Οικονομικών.

Μόλις τα παράβολα και η εισφορά κατά το άρθρο 66, σημείο 6, καταστούν απαιτητά, ο προϊστάμενος της γραμματείας αποστέλλει στον οφειλέτη έντυπο εμβάσματος από τα στοιχεία του οποίου προκύπτει η δικονομική πράξη στην οποία αντιστοιχεί η πληρωμή.

[…]

Εάν ο λογαριασμός που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο δεν πιστωθεί εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την παραλαβή του εντύπου εμβάσματος, ο προϊστάμενος της γραμματέας, κατόπιν αιτήματος του ορισθέντος εισηγητή, ενημερώνει τον διάδικο ότι το δικαστικό τμήμα πρόκειται, κατά περίπτωση, να θεωρήσει την αγωγή ή την προσφυγή ως μη ασκηθείσα ή να τη διαγράψει από το πινάκιο, εκτός εάν ο διάδικος ζητήσει ακρόαση εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών.

[…]

Εάν ο διάδικος ζητήσει ακρόαση, ο πρόεδρος ή ο ορισθείς από αυτόν σύμβουλος επικρατείας καλεί τους διαδίκους σε ακρόαση εντός συντόμου χρονικού διαστήματος. Συναφώς, η αίτηση ακροάσεως κοινοποιείται στον αντίδικο και, κατά περίπτωση, στον παρεμβαίνοντα.

Αφού ακούσει τους διαδίκους και τη γνώμη του ορισθέντος εισηγητή, το δικαστικό τμήμα αποφασίζει αμελλητί και κρίνει την αγωγή ή την προσφυγή ως μη ασκηθείσα ή τη διαγράφει από το πινάκιο, εκτός εάν διαπιστωθεί ανωτέρα βία ή αναπόφευκτη πλάνη.»

13 Κατά τη νομολογία του Grondwettelijk Hof (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Βέλγιο), το παράβολο που προβλέπεται στο άρθρο 70 του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας (στο εξής: παράβολο) και η κατ' αποκοπήν εισφορά υπέρ του Ταμείου δικαστικής αρωγής που προβλέπεται στο άρθρο 66, σημείο 6, του κανονισμού (στο εξής: κατ' αποκοπήν εισφορά), συνιστούν φόρους κατά την έννοια του Συντάγματος.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

14 Το RKDF είναι οντότητα της οποίας τα κατατεθειμένα κεφάλαια στην Euroclear Bank NV έχουν δεσμευθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2 του κανονισμού 269/2014. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την απόφαση του γενικού διευθυντή του Δημόσιου Ταμείου της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Οικονομικών της 26ης Ιανουαρίου 2023, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, από τα πέντε μέλη του συμβουλίου του RKDF, ανωτάτου οργάνου λήψης αποφάσεων της οντότητας αυτής, δύο ήταν μέλη της Ρωσικής Κυβέρνησης και ένα τρίτο ήταν μέλος του VEB.RF, ιδρύματος χρηματοοικονομικής ανάπτυξης που περιλαμβάνεται ως οντότητα στον κατάλογο του παραρτήματος Ι του κανονισμού.

15 Το RKDF υπέβαλε στη γενική διοίκηση του Δημόσιου Ταμείου τρεις διαδοχικές αιτήσεις, ζητώντας να επιτραπεί στην Euroclear Bank να μεταφέρει κεφάλαια ύψους 162 945 017,64 δολαρίων Ηνωμένων Πολιτειών (USD) σε έναν από τους λογαριασμούς του. Ειδικότερα, με την τρίτη από τις αιτήσεις αυτές, η οποία υποβλήθηκε στις 4 Ιανουαρίου 2023 βάσει των άρθρων 6 και 6β του κανονισμού, το RKDF ζήτησε να επιτραπεί στο τραπεζικό αυτό ίδρυμα, αφενός, να προβεί στην εν λόγω μεταφορά κεφαλαίων και, αφετέρου, να αποδεσμεύσει μετρητά και χρεόγραφα στο πλαίσιο της πώλησής τους έως του ποσού αυτού και να καταθέσει τα έσοδα σε έναν από τους λογαριασμούς του RKDF.

16 Με απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2023, ο γενικός διευθυντής του Δημόσιου Ταμείου της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Οικονομικών απέρριψε τις ανωτέρω αιτήσεις. Συγκεκριμένα έκρινε ότι, σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες που είχε στη διάθεσή του, τα τρία φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στη σκέψη 14 της παρούσας απόφασης ήταν μέλη του ανωτάτου οργάνου λήψης αποφάσεων του RKDF, με δυνατότητα άσκησης αποφασιστικής επιρροής επί του τελευταίου. Εξ αυτού συνήγαγε ότι τα κεφάλαια του RKDF στην Euroclear Bank έπρεπε να παραμείνουν δεσμευμένα ενόσω το RKDF δεν αποδείκνυε ότι δεν τελούσε εν τοις πράγμασι υπό τον έλεγχο προσώπου ή οντότητας που υπόκειται σε δέσμευση κεφαλαίων.

17 Στις 6 Απριλίου 2023 το RKDF άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας, Βέλγιο), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου. Η καταληκτική ημερομηνία καταβολής του παραβόλου και της κατ' αποκοπήν εισφοράς για την άσκηση της προσφυγής αυτής, συνολικού ποσού ύψους 224 ευρώ, ήταν η 14η Αυγούστου 2023. Ωστόσο, το RKDF πίστωσε το εν λόγω ποσό στον υποδειχθέντα λογαριασμό μόλις την 1η Σεπτεμβρίου 2023.

18 Στις 14 Σεπτεμβρίου 2023 το αιτούν δικαστήριο απέστειλε στο RKDF το έντυπο που αναφέρεται στο άρθρο 71, τέταρτο εδάφιο, του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το RKDF ζήτησε ακρόαση σύμφωνα με τη διάταξη αυτή. Οι διάδικοι κλήθηκαν σε επ' ακροατηρίου συζήτηση η οποία διεξήχθη στις 28 Φεβρουαρίου 2024.

19 Με την αίτησή του, πρώτον, το RKDF υποστήριξε ότι δεν κατέστη δυνατόν να καταβάλει εμπροθέσμως το δικαστικό τέλος και την κατ' αποκοπήν εισφορά λόγω της δέσμευσης των κεφαλαίων του στην Euroclear Bank συνεπεία της εκδοθείσας δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού 269/2014 απόφασης, η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 16 της παρούσας απόφασης. Δεύτερον, το RKDF υποστηρίζει ότι η κύρωση που επιβάλλεται σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης καταβολής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 71, τέταρτο έως έβδομο εδάφιο, του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας, δηλαδή το ότι η προσφυγή του θεωρείται μη ασκηθείσα ή διαγράφεται από το πινάκιο, στερείται προδήλως λογικής και περιορίζει κατά τρόπο δυσανάλογο το δικαίωμά του για πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Συναφώς, υπογραμμίζει ότι προσέφυγε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ακριβώς διότι θεωρεί ότι κακώς, με την απόφαση αυτή, δεν ήρθη η δέσμευση των κεφαλαίων του. Τρίτον, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κατάσταση αυτή συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας και ότι, για τον λόγο αυτόν, η κύρωση δεν μπορεί να εφαρμοστεί.

20 Κατά την προετοιμασία της υπόθεσης, το αιτούν δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους να διατυπώσουν την άποψή τους, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επί των ακολούθων ερωτημάτων:

«1° (ερώτημα 1) επί της (μη) ύπαρξης της δυνατότητας να ζητηθεί (και να χορηγηθεί), δυνάμει του [κανονισμού 269/2014], έγκριση για την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ή για τη διάθεση ορισμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων του

προσφεύγοντος, σε περίπτωση που τα επίμαχα κεφάλαια ή οικονομικοί πόροι προορίζονται αποκλειστικά για την καταβολή, εν προκειμένω, του παραβόλου [βλ., ιδίως, άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του προαναφερθέντος κανονισμού, καθώς και οποιαδήποτε άλλη διάταξη (του εν λόγω κανονισμού ή άλλου είδους) που ενδεχομένως έχουν ορίσει οι διάδικοι] και,

– υποερώτημα Α: εάν θεωρηθεί ότι υφίσταται τέτοια δυνατότητα, τίθεται το ζήτημα εάν ο προσφεύγων ζήτησε (εμπροθέσμως) τέτοια έγκριση από την "αρμόδια αρχή" –με τη διευκρίνιση ότι, εν προκειμένω, πρέπει να γίνει αναφορά στις κατευθυντήριες γραμμές, σημείο 80, των "Βέλτιστων πρακτικών της [Ευρωπαϊκής Ένωσης] για την αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων" (αριθ. 10572/22, της 27 Ιουνίου 2022, της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου [της Ευρωπαϊκής Ένωσης]) προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό– και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, ποια ήταν η απάντηση της "αρμόδιας αρχής". Η απάντηση πρέπει να είναι τεκμηριωμένη.

2° (ερώτημα 2) επί της (μη) ύπαρξης της δυνατότητας του προσφεύγοντος να τύχει της νομικής συνδρομής που προβλέπεται στα άρθρα 78 επ. του κανονισμού [του Συμβουλίου της Επικρατείας] όσον αφορά το παράβολο.»

21 Σε απάντηση προς τα ερωτήματα αυτά, το RKDF ανέφερε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 269/2014 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού, υποστηρίζει, αφενός, ότι το παράβολο και η κατ' αποκοπήν εισφορά είναι φόροι που εισπράττονται από τις δημόσιες αρχές. Αφετέρου, ισχυρίζεται ότι το αιτούν δικαστήριο δεν είναι πάροχος υπηρεσιών, λαμβανομένου υπόψη του ορισμού της έννοιας των «υπηρεσιών» κατά το άρθρο 57 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα όπως αυτές στις οποίες αναφέρεται η ανωτέρω διάταξη. Επομένως, το παράβολο και η κατ' αποκοπήν εισφορά δεν αποτελούν δαπάνες που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών. Το RKDF συνάγει εξ αυτού ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 269/2014, δεν του επέτρεπε ούτε να ζητήσει ούτε να λάβει έγκριση για την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων. Προσθέτει ότι, κατά τα λοιπά, ο χρόνος που απαιτείται για την εξέταση των αιτήσεων αποδέσμευσης βάσει του κανονισμού 269/2014 είναι αρκετοί μήνες, οπότε η απόφαση επί μιας τέτοιας αιτήσεως θα λαμβανόταν, σε κάθε περίπτωση, πολύ αργά. Επί τη βάσει αυτή, εμμένει στην επιχειρηματολογία του ότι υφίσταται, εν προκειμένω, περίπτωση ανωτέρας βίας που εμποδίζει την επιβολή της κύρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 71, τέταρτο έως έβδομο εδάφιο, του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας.

22 Από την πλευρά του, το καθού της κύριας δίκης υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 269/2014 επιτρέπει στο RKDF να ζητήσει και να επιτύχει την αποδέσμευση ή τη διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων, υπό την προϋπόθεση ότι τα κεφάλαια αυτά προορίζονται αποκλειστικά για την καταβολή του παραβόλου. Ωστόσο, το RKDF δεν υπέβαλε τέτοια αίτηση, οπότε δεν υφίσταται, εν προκειμένω, ανωτέρα βία ή αναπόφευκτη πλάνη, κατά την έννοια του άρθρου 71, έβδομο εδάφιο, του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας.

23 Αντιθέτως, οι διάδικοι συμφωνούν ότι δεν υφίσταται δυνατότητα χορήγησης στο RKDF της νομικής συνδρομής που προβλέπεται στα άρθρα 78 επ. του κανονισμού του Συμβουλίου της Επικρατείας.

24 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι υφίσταται αβεβαιότητα ως προς το εάν το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 269/2014 έχει την έννοια ότι το παράβολο και η κατ' αποκοπήν εισφορά, τα οποία πρέπει να καταβληθούν για την ενώπιόν του άσκηση προσφυγής κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του κανονισμού 269/2014, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «δαπ[άνες] που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών», κατά την έννοια της διάταξης αυτής.

25 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν είναι δυνατή η ερμηνεία της εν λόγω διάταξης κατά τρόπο διαφορετικό από εκείνον που υποστηρίζει το RKDF, υπό την έννοια ότι ο όρος «νομικές υπηρεσίες» δεν αποκλείει την παροχή νομικών υπηρεσιών για την υποστήριξη ή εκπροσώπηση νομικού προσώπου στο οποίο επιβάλλονται κυρώσεις, όπως το RKDF, στο πλαίσιο προσφυγής ασκούμενης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου κατά εθνικού μέτρου εκδιδόμενου βάσει του κανονισμού 269/2014 ή σε σχέση με αυτήν, και εάν, στο πλαίσιο της ερμηνείας αυτής, το παράβολο και η κατ' αποκοπήν εισφορά, η καταβολή των οποίων είναι αναγκαία για την εκδίκαση μιας τέτοιας προσφυγής, πρέπει να θεωρηθούν ως «δαπ[άνες] που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών», σε σχέση με τις οποίες θα ήταν δυνατή η αποδέσμευση των σχετικών κεφαλαίων.

26 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι πρέπει, ενδεχομένως, να ληφθεί υπόψη το θεμελιώδες δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη και υπενθυμίζεται στην αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού 269/2014, σε συνδυασμό ή όχι με την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ στα κράτη μέλη να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Επισημαίνει επίσης ότι, κατά το RKDF, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το άρθρο 57 ΣΛΕΕ.

27 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι το καθού της κύριας δίκης αναφέρεται επίσης στη δυνατότητα, την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του κανονισμού 269/2014, να αποδεσμευθούν ορισμένα δεσμευμένα κεφάλαια ή οικονομικοί πόροι εφόσον είναι «απαραίτητα για έκτακτα έξοδα». Εκτιμά ότι η ορθή ερμηνεία της τελευταίας αυτής φράσης είναι επίσης κρίσιμη για την υπό κρίση διαφορά, δεδομένου ότι τίθεται το ερώτημα εάν το παράβολο και η κατ' αποκοπήν εισφορά εμπίπτουν στην εν λόγω φράση.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Raad van State (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του [κανονισμού 269/2014], ενδεχομένως σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 και 9 του ίδιου κανονισμού, με την οριζόμενη στο άρθρο 57, παράγραφος 1, [ΣΛΕΕ] έννοια "υπηρεσίες", με το κατοχυρωμένο στο άρθρο 47 του [Χάρτη] θεμελιώδες δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη και με την απορρέουσα από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, [ΣΕΕ] υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, την έννοια ότι το παράβολο και η [κατ' αποκοπήν] εισφορά που, δυνάμει του εθνικού δικαίου, οφείλει να καταβάλει ο προσφεύγων κατά την άσκηση, ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, προσφυγής ακυρώσεως κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του [κανονισμού 269/2014] και τα οποία θεωρούνται φόροι βάσει του δικαίου αυτού, εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της αναφερόμενης στην προεκτιθέμενη διάταξη του κανονισμού φράσης "δαπανών που έχουν

σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών”, με αποτέλεσμα οι αρμόδιες αρχές να μη μπορούν να επιτρέψουν την αποδέσμευση ορισμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων προς καταβολή των εν λόγω τέλους και εισφοράς κατά την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του εν λόγω κανονισμού;

2) Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του [κανονισμού 269/2014], ενδεχομένως σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 και 9 του ίδιου κανονισμού, με το κατοχυρωμένο στο άρθρο 47 του [Χάρτη] θεμελιώδες δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη και με την απορρέουσα από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, [ΣΕΕ] υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, την έννοια ότι το παράβολο και η [κατ’ αποκοπήν] εισφορά που, δυνάμει του εθνικού δικαίου, οφείλει να καταβάλει ο προσφεύγων κατά την άσκηση, ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, προσφυγής ακυρώσεως κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του [κανονισμού 269/2014] και τα οποία θεωρούνται φόροι βάσει του δικαίου αυτού, εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της αναφερόμενης στην προεκτιθέμενη διάταξη του κανονισμού φράσης “είναι απαραίτητα για έκτακτα έξοδα”, με αποτέλεσμα οι αρμόδιες αρχές να μη μπορούν να επιτρέψουν την αποδέσμευση ορισμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων προς καταβολή των εν λόγω τέλους και εισφοράς κατά την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του εν λόγω κανονισμού;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

29 Υπενθυμίζεται εισαγωγικώς ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο μια χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Επιπλέον, το Δικαστήριο ενδέχεται να χρειαστεί να λάβει υπόψη κανόνες του δικαίου της Ένωσης στους οποίους δεν αναφέρθηκε ο εθνικός δικαστής με τα ερωτήματά του [απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019, Centraal Justitieel Incassobureau (Αναγνώριση και εκτέλεση χρηματικών ποινών), C-671/18, EU:C:2019:1054, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

30 Εν προκειμένω, αφενός, τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν, κατ’ ουσίαν, τη δυνατότητα των κρατών μελών να επιτρέψουν, βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 269/2014 και κατά παρέκκλιση από το άρθρο 2 αυτού, την αποδέσμευση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που έχουν δεσμευθεί δυνάμει του άρθρου αυτού ή τη διάθεσή τους όταν το εθνικό τους δίκαιο προβλέπει την καταβολή παραβόλου και κατ’ αποκοπήν εισφοράς για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως. Κατά συνέπεια, δεν φαίνεται να απαιτείται, προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, ερμηνεία του άρθρου 9 του κανονισμού 269/2014, το οποίο αφορά την απαγόρευση συμμετοχής, εν γνώσει και εκ προθέσεως, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 2 του κανονισμού.

31 Αφετέρου, με τα ερωτήματα αυτά, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στο γεγονός ότι, δυνάμει του εθνικού δικαίου, το παράβολο και η κατ’ αποκοπήν εισφορά πρέπει να θεωρούνται «φόροι» που εισπράττονται από τις δημόσιες αρχές, χαρακτηρισμός τον οποίο επικαλείται το RKDF στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 269/2014 προβλέπει την αποδέσμευση δεσμευμένων κεφαλαίων ή τη διάθεσή τους για την

καταβολή, μεταξύ άλλων, φόρων. Στο πλαίσιο αυτό, μολονότι το αιτούν δικαστήριο δεν ζητεί ειδικώς, με τα προδικαστικά ερωτήματα, την ερμηνεία της εν λόγω διάταξης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή είναι κρίσιμη για την απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα.

32 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία α', β' και δ', του κανονισμού 269/2014, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 αυτού, το άρθρο 47 του Χάρτη και το άρθρο 57, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ή τη διάθεσή τους για την καταβολή παραβόλου και κατ' αποκοπήν συνεισφοράς που, δυνάμει του εθνικού δικαίου, οφείλονται κατά την άσκηση ένδικης προσφυγής κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του εν λόγω κανονισμού.

33 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 269/2014, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να επιτρέψουν την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ή τη διάθεση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων, υπό τους όρους που αυτές θεωρούν κατάλληλους, αφού διαπιστώσουν ότι τα εν λόγω κεφάλαια ή οι εν λόγω οικονομικοί πόροι προορίζονται αποκλειστικά για την πληρωμή εύλογων επαγγελματικών αμοιβών ή την κάλυψη δαπανών που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών.

34 Συναφώς, τονίζεται ότι, όπως επισήμαναν η Βελγική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ορισμένες γλωσσικές αποδόσεις της εν λόγω διάταξης, όπως, μεταξύ άλλων, οι αποδόσεις της στην αγγλική και την ολλανδική γλώσσα, δεν αναφέρονται, όπως η γαλλική απόδοση, σε «δαπάνες για την εξασφάλιση νομικών υπηρεσιών», αλλά σε «δαπ[άνες] που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών».

35 Επομένως, ενώ το γράμμα της εν λόγω διάταξης στη γαλλική γλώσσα φαίνεται να αφορά μόνον τις δαπάνες που καταβάλλονται για την παροχή νομικών υπηρεσιών, το γράμμα της σε άλλες γλωσσικές αποδόσεις περιλαμβάνει επίσης δαπάνες συναφείς με μια τέτοια παροχή.

36 Ωστόσο, κατά τη νομολογία, οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο ομοιόμορφο, λαμβανομένων υπόψη των αποδόσεών τους σε όλες τις γλώσσες της Ένωσης και, σε περίπτωση αποκλίσεως μεταξύ των αποδόσεων αυτών, η επίμαχη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα την όλη οικονομία και τον σκοπό της κανονιστικής ρύθμισης της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2023, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-632/20 P, EU:C:2023:28, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

37 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014 πρέπει να ερμηνευτούν υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 6 του κανονισμού αυτού, η οποία διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο κανονισμός πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται στον Χάρτη, και ειδικότερα με το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης.

38 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει, στο παρεμφερές πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ)765/2006, του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 2006, σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά τη Λευκορωσία (ΕΕ 2006, L 134, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 84/2011 του Συμβουλίου, της 31ης Ιανουαρίου 2011 (ΕΕ 2011, L 28, σ. 17), και με τον κανονισμό (ΕΕ) 588/2011 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2011 (ΕΕ 2011, L 161, σ. 1), ότι, σε περίπτωση κατά την οποία αποφαίνεται επί αιτήματος αποδέσμευσης δεσμευμένων κεφαλαίων, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 765/2006, η αρμόδια εθνική αρχή

εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης. Ως εκ τούτου, οφείλει να τηρεί τον Χάρτη, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, αυτού (απόφαση της 12ης Ιουνίου 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, σκέψη 24).

39 Υπό το πρίσμα αυτό, υπογραμμίζεται ότι σκοπός του λόγου αποδέσμευσης δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 269/2014 είναι, ανεξαρτήτως της γλωσσικής απόδοσης της διάταξης αυτής στην οποία γίνεται αναφορά, στη διευκόλυνση της πρόσβασης των προσώπων και των οντοτήτων των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία έχουν δεσμευθεί σε νομικές υπηρεσίες για την προάσπιση των συμφερόντων τους. Επομένως, η εν λόγω διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 47 του Χάρτη, υπό την έννοια ότι η δέσμευση των περιουσιακών αυτών στοιχείων δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να στερεί από τα πρόσωπα αυτά την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουνίου 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, σκέψεις 25 και 26).

40 Ειδικότερα, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Χάρτη, κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλεύεται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.

41 Επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 269/2014 πρέπει να ερμηνευθεί με γνώμονα την ανωτέρω διάταξη του Χάρτη υπό την έννοια ότι, αναφερόμενο, στο σύνολό του, στην «πληρωμή εύλογων επαγγελματικών αμοιβών ή την κάλυψη δαπανών που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών», δύναται να περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου ένα πρόσωπο, μια οντότητα ή ένας οργανισμό του οποίου τα περιουσιακά στοιχεία έχουν δεσμευθεί να μπορεί να εκπροσωπηθεί ενώπιον δικαστηρίου.

42 Τούτου λεχθέντος, η καταβολή παραβόλου και κατ’ αποκοπήν εισφοράς κατά την άσκηση ένδικης προσφυγής δεν μπορεί να θεωρηθεί δαπάνη που πραγματοποιείται προκειμένου ένα πρόσωπο, μια οντότητα ή ένας οργανισμό να μπορεί να εκπροσωπηθεί ενώπιον δικαστηρίου.

43 Πράγματι, ασφαλώς, η αναφορά στην «πληρωμή εύλογων επαγγελματικών αμοιβών ή την κάλυψη δαπανών που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών» υποδηλώνει ότι η φράση «κάλυψη δαπανών που έχουν σχέση με την παροχή νομικών υπηρεσιών» καλύπτει δαπάνες άλλες από τις αμοιβές που μπορούν να βαρύνουν το πρόσωπο, την οντότητα ή τον οργανισμό που, προκειμένου να εκπροσωπηθεί ενώπιον δικαστηρίου, κάνει χρήση των υπηρεσιών δικηγόρου ή άλλου επαγγελματία του νομικού κλάδου νομιμοποιούμενου προς τούτο.

44 Ωστόσο, η καταβολή παραβόλου ή κατ’ αποκοπήν εισφοράς, όπως αυτά στα οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο με τα προδικαστικά ερωτήματα, δεν αντιστοιχεί ούτε στην πληρωμή εύλογων επαγγελματικών αμοιβών ούτε σε δαπάνη που έχει σχέση με την κάλυψη δαπανών άλλων από τις αμοιβές που ενδέχεται να βαρύνουν πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμό που, προκειμένου να εκπροσωπηθεί ενώπιον δικαστηρίου, κάνει χρήση των υπηρεσιών δικηγόρου ή άλλου επαγγελματία του νομικού κλάδου νομιμοποιούμενου προς τούτο.

45 Συγκεκριμένα, αφενός, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι δραστηριότητες τις οποίες καταλαμβάνει η έννοια των «υπηρεσιών νομικών συμβουλών», κατά το άρθρο 5ιδ, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 833/2014 του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 229, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/1904 του Συμβουλίου, της

6ης Οκτωβρίου 2022 (ΕΕ 2022, L 259 I, σ. 3), διακρίνονται σαφώς από εκείνες τις οποίες ενδέχεται να κληθούν να εκτελέσουν οι δημόσιες αρχές ή κάθε άλλος φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί από το κράτος η άσκηση, υπό τον έλεγχο των δημοσίων αρχών, αποστολής γενικού συμφέροντος και στον οποίο έχουν παρασχεθεί, προς τούτο, ορισμένες εξουσίες καταναγκασμού σε σχέση με τους πολίτες. Πράγματι, αποστολή των εν λόγω αρχών δεν είναι η παροχή υπηρεσιών που συνίστανται στην παροχή γνωμοδοτήσεων επί νομικών ζητημάτων σε πρόσωπα με σκοπό την προώθηση ή την υπεράσπιση των ατομικών συμφερόντων των εν λόγω προσώπων (απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2024, Jemerak, C-109/23, EU:C:2024:681, σκέψη 41).

46 Αφετέρου, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν κατάσταση στην οποία το παράβολο και η κατ' αποκοπήν εισφορά επιβάλλονται από το εθνικό δίκαιο όχι επειδή το οικείο πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμός κάνει χρήση των υπηρεσιών δικηγόρου, αλλά επειδή το εν λόγω πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμός ασκεί ένδικη προσφυγή ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου. Εξ αυτού συνάγεται, επομένως, ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η καταβολή του εν λόγω παραβόλου και της εν λόγω εισφοράς μπορούν να επιβληθούν στον προσφεύγοντα, ανεξαρτήτως του εάν αυτός εκπροσωπείται από δικηγόρο ή άλλον επαγγελματία του νομικού κλάδου νομιμοποιούμενο προς τούτο.

47 Αντιθέτως, επισημαίνεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 269/2014 περιλαμβάνει ρητώς, ως παράδειγμα αποδέσμευσης ή διάθεσης των κεφαλαίων και των οικονομικών πόρων που είναι αναγκαίοι για την κάλυψη των «βασικών αναγκών» των προσώπων, οντοτήτων ή οργανισμών των οποίων τα κεφάλαια έχουν δεσμευθεί, μια τέτοια αποδέσμευση ή διάθεση για την «πληρωμή» «φόρων».

48 Συναφώς, αφενός, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μνεία της «πληρωμ[ής]» «φόρων» στη διάταξη αυτή ως δαπάνης «αναγκαίας για την κάλυψη των βασικών αναγκών» των εν λόγω προσώπων, οντοτήτων ή οργανισμών έχει, ελλείψει άλλης διευκρινίσεως, την έννοια ότι αφορά οποιαδήποτε υποχρεωτική εισφορά την οποία τα πρόσωπα αυτά οφείλουν να καταβάλουν για τη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών.

49 Αφετέρου, όσον αφορά τη φράση «είναι αναγκαία για την κάλυψη των βασικών αναγκών» του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 269/2014, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 6 του εν λόγω κανονισμού, η φράση αυτή έχει την έννοια ότι αφορά, μεταξύ άλλων, τις δαπάνες που είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων, οντοτήτων και οργανισμών και, ειδικότερα, των δικαιωμάτων αποτελεσματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης, τα οποία προστατεύονται από το άρθρο 47 του Χάρτη.

50 Κατά συνέπεια, τα παράβολα και οι κατ' αποκοπήν εισφορές, όπως αυτά τα οποία αφορούν τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να καταβάλει ένα τέτοιο πρόσωπο, οντότητα ή οργανισμός προκειμένου να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του κανονισμού 269/2014, με την οποία απορρίπτεται το αίτημά του για αποδέσμευση των κεφαλαίων του, πρέπει να θεωρηθούν «φόροι», κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού η καταβολή των οποίων είναι αναγκαία για την κάλυψη των «βασικών αναγκών» του, κατά την έννοια της διάταξης αυτής.

51 Η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 47, τρίτο εδάφιο, του Χάρτη, παρέχεται δικαστική αρωγή σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, εφόσον η αρωγή αυτή είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

52 Πράγματι, όταν ένα πρόσωπο, μια οντότητα ή ένας οργανισμός που αναφέρεται στον κατάλογο του παρατήματος Ι του κανονισμού 269/2014 ή ένα πρόσωπο ή μια οντότητα που συνδέεται με αυτό ασκεί ένδικη προσφυγή της οποίας η εκδίκαση ενώπιον του επιληφθέντος δικαστηρίου εξαρτάται από την καταβολή υποχρεωτικής εισφοράς, το εν λόγω πρόσωπο, η οντότητα ή ο οργανισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί άπορος λόγω της δέσμευσης των κεφαλαίων του, αλλά πρέπει, αντιθέτως, να ζητήσει την αποδέσμευση μέρους των κεφαλαίων προς τον σκοπό αυτόν, εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού. Επομένως, η διάταξη αυτή, αφ' εαυτής, εμποδίζει την αρμόδια εθνική αρχή να αρνηθεί την αποδέσμευση κεφαλαίων για τον λόγο ότι το οικείο πρόσωπο μπορεί να ζητήσει την παροχή δικαστικής αρωγής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 12ης Ιουνίου 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, σκέψη 31).

53 Όσον αφορά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του κανονισμού, η ερμηνεία του δεν φαίνεται αναγκαία, αφ' ης στιγμής έχει διαπιστωθεί, στο σημείο 50 της παρούσας απόφασης, ότι η καταβολή παραβόλου και κατ' αποκοπή εισφοράς δύναται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού.

54 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 269/2014, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη, έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ή τη διάθεσή τους για την καταβολή παραβόλου και κατ' αποκοπήν συνεισφοράς που, δυνάμει του εθνικού δικαίου, οφείλονται κατά την άσκηση ένδικης προσφυγής κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του εν λόγω κανονισμού.

Επί των δικαστικών εξόδων

55 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας, όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/1985 του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2022, υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

έχει την έννοια ότι:

περιλαμβάνει την αποδέσμευση ορισμένων δεσμευμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ή τη διάθεσή τους για την καταβολή παραβόλου και κατ' αποκοπήν συνεισφοράς που, δυνάμει του εθνικού δικαίου, οφείλονται κατά την άσκηση ένδικης προσφυγής κατά εθνικού μέτρου εκδοθέντος βάσει του εν λόγω κανονισμού.

(υπογραφές)